

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

RAPPORT VAN BEVINDINGEN STELSELONDERZOEK 2012-2013

Basisschool St. Willibrordus

Plaats : Bakel
BRIN-nummer : 06RW|C1
Onderzoeksnummer : 150446
Datum onderzoek : 28 februari 2013
Datum vaststelling : 27 juni 2013

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	CONCLUSIE	15
	BIJLAGE 1 OORDELEN	17

1 INLEIDING

Op 28 februari 2013 heeft de inspectie basisschool St. Willibrordus bezocht in het kader van een landelijk stelselonderzoek naar de staat van het primair onderwijs in Nederland. Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie over een aantal indicatoren, waarover de inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag 2012-2013. Deze indicatoren hebben betrekking op de opbrengsten, het onderwijsleerproces, de zorg en begeleiding en de kwaliteitszorg. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens standaard gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

Bijlage 1 bij dit rapport bevat een overzicht van de indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

De bevindingen uit het stelselonderzoek worden gebruikt om te bezien of het reeds aan de school toegekende basisarrangement kan worden gehandhaafd. Eventueel geconstateerde tekortkomingen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van andere documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Schoolbezoek, waarbij:
 - schooldocumenten, handelingsplannen en groepsplannen zijn bestudeerd;
 - in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1-2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8;
 - gesprekken met de directie, de intern begeleiders en met leraren zijn gevoerd;
 - een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek is gevoerd.

Toezichtkader

De Inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarden van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek op basisschool St. Willibrordus naar voren zijn gekomen. Bij de geconstateerde verbeterpunten is tevens een onderbouwing opgenomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie.

2 BEVINDINGEN

De bijlage van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

Uit dit overzicht valt op te maken dat op basisschool St. Willibrordus de kwaliteit van het onderwijs op de meeste onderzochte indicatoren op orde is. Binnen het aspect kwaliteitszorg zijn alle beoordeelde indicatoren van voldoende niveau. De zorg voor kwaliteit heeft zich ten opzichte van 2009 sterk ontwikkeld.

Binnen de aspecten opbrengsten, het onderwijsleerproces en de zorg en begeleiding zijn nog enkele verbeterpunten.

Het team van basisschool St. Willibrordus heeft de kwaliteit van het onderwijs, zoals deze in 2009 door de inspectie werd vastgesteld, weten te behouden en onder leiding van de huidige directeur verder uitgebouwd. Zo is in de afgelopen jaren de 1-zorgroute ingevoerd. Dit proces leidde bij het team tot een nieuwe zienswijze als het gaat om het kijken naar resultaten van leerlingen en het geboden onderwijs, en de consequenties hiervan voor de inrichting van het onderwijsleerproces. Heldere groepsoverzichten en groepsplannen vormen inmiddels in alle groepen voor enkele vakgebieden de basis voor het handelen. Ook in de onderbouw werd, met behulp van groepsplannen, een meer planmatige en doelgerichte werkwijze ontwikkeld, passend bij het eigen van het onderwijs aan jonge kinderen.

Naast alle inspanningen die gericht zijn op het verhogen van opbrengsten bij de basisvakken, gaat ook veel aandacht uit naar leer- en vormingsgebieden zoals techniek, muziek en beeldende vorming, internationalisering en de sociaal-emotionele ontwikkeling. De vele werkstukken in de school en de verschillende techniekprijzen, getuigen hier bijvoorbeeld van.

Door een structurele inzet van activerende en coöperatieve werkvormen in lessen, stimuleert de school behalve een actieve en betrokken leerhouding bij leerlingen, ook de ontwikkeling van sociale vaardigheden.

De heldere kaders die de schoolleiding biedt, de grote werkinzet en lerende houding van het team en een hoge ouderbetrokkenheid, dragen in sterke mate bij aan de positieve ontwikkelingen op de school.

Toelichting

Opbrengsten

Om de resultaten aan het einde van de basisschool te kunnen beoordelen, heeft de inspectie gebruik gemaakt van de prestaties van de leerlingen op de Eindtoets Basisonderwijs. In 2010, 2011 en 2012 voldoen deze aan de gestelde normen.

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van de eindresultaten op basisschool St. Willibrordus daarom als voldoende.

Ook de tussentijdse resultaten zijn voldoende. De inspectie heeft hiervoor gekeken naar het gemiddelde van de resultaten van de leerlingen op de landelijk genormeerde toetsen bij technisch lezen (groep 3 en 4), rekenen en wiskunde (groep 4 en 6) en voor begrijpend lezen (groep 6).

Het team constateert op basis van de zelfevaluatie van de eindopbrengsten 2011-2012, dat het niveau van de woordenschat van leerlingen op basisschool St. Willibrordus, beneden het gewenste niveau is en dat een meer structurele invulling van het aanbod wenselijk is. De inspectie sluit zich aan bij deze conclusie.

In groep 8 heeft de school enkele leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften die gedeeltelijk een eigen leerlijn volgen. Voor hen is individuele handlingsplanning vastgelegd in de vorm van ontwikkelingsperspectieven. De aanpak van het opstellen van deze perspectieven is nog volop in ontwikkeling. Positief hierin is, dat de school terughoudend is in het overgaan tot individuele leerlijnen en dat altijd de bevindingen van externe deskundigen meegenomen worden. Hiermee ligt er een goede basis voor het verder ontwikkelen van de ontwikkelingsperspectieven.

De beschikbare perspectieven zijn nu echter nog niet van voldoende niveau. In de ontwikkelingsperspectieven ontbreken duidelijk geformuleerde tussendoelen met een afgeleid beredeneerd aanbod waarmee vorderingen van de leerling tussentijds geëvalueerd kunnen worden en het perspectief zo nodig aangescherpt kan worden. Dit maakt dat de inspectie indicator 1.4 nog als onvoldoende beoordeelt. Verder is de omschrijving van de beginsituatie nog te summier. Belemmerende en faciliterende factoren in het kind en in de context, moeten beter in beeld gebracht worden, zodat het perspectief voldoende en realistisch ambitieus opgesteld wordt.

Over de sociale competenties van de leerlingen kan de inspectie geen uitspraak doen, omdat de school niet over een genormeed instrument beschikt om de sociaal-emotionele ontwikkeling te kunnen beoordelen. De school maakt gebruik van een niet landelijk genormeed volginstrument.

Onderwijsleerproces

Binnen het onderwijsleerproces zijn de meeste aspecten van voldoende niveau. Twee indicatoren binnen het aspect schoolklimaat en afstemming voldoen niet aan de norm.

Aanbod, onderwijstijd en schoolklimaat

Het leerstofaanbod voldoet op alle onderzochte indicatoren aan de normen die de Inspectie daaraan stelt. De school maakt gebruik van eigentijdse methodes en biedt de leerstof aan voldoende leerlingen tot en met het niveau van groep 8 aan. Enkele methodes zijn recent vernieuwd, zoals de rekenmethode, de methode voor voortgezet technisch lezen en begrijpend lezen.

De leerinhouden in de opeenvolgende leerjaren sluiten goed op elkaar aan. De doorgaande lijn tussen groep 1-2 en 3 heeft in de afgelopen periode veel aandacht gekregen. Leer- en ontwikkelingslijnen zijn nadrukkelijker op elkaar afgestemd. Ook is de doorgaande lijn in het aanbod voor zorgleerlingen bij de overgang van groep 2 naar 3 verbeterd.

De school signaleert een groeiend aantal leerlingen met een taalachterstand en onderzoekt momenteel hoe woordenschatontwikkeling een grotere en structurele plaats in het programma kan krijgen.

Behalve de aandacht die uitgaat naar de basisvaardigheden, hecht het team van basisschool St. Willibrordus sterk aan een brede ontwikkeling van haar leerlingen. Zo maken techniek- en expressieactiviteiten nadrukkelijk deel uit van het totale aanbod. Dit illustreren bijvoorbeeld de Blazers- en slagwerkklas in groep 6, in samenwerking met de plaatselijke harmonie, en de techniekprojecten die structureel uitgevoerd worden.

De Inspectie heeft ook het aanbod voor actief burgerschap en sociale integratie van de school beoordeeld. Deze is van voldoende kwaliteit. De sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen krijgt aandacht in de daarvoor geplande lessen aan de hand van een lesmethode. Ook de inzet van coöperatieve werkvormen bij andere vakgebieden draagt positief bij aan de ontwikkeling van sociale competenties. De methodes voor wereldoriëntatie en sociaal-emotionele ontwikkeling en aanvullende projecten zoals die voor internationalisering, bieden voldoende aanbod ter voorbereiding op goed burgerschap en maatschappelijke participatie.

Daar waar mogelijk wordt samenhang aangebracht tussen vakgebieden. Zo leidde een techniekontwerpopdracht tot een onderzoek onder senioren in het bejaardenhuis, en geven leerlingen van groep 8 computerles aan senioren. Met activiteiten als deze, en met bijvoorbeeld de activiteiten rondom internationalisering, brengt de school actief burgerschap en sociale integratie zelf in de praktijk.

Tijdens het schoolbezoek heeft de inspectie vastgesteld dat de school efficiënt gebruik maakt van de geplande onderwijstijd. De lessen beginnen op tijd en ook tijdens de lessen gaat er weinig tijd verloren.

Binnen het aspect schoolklimaat heeft de inspectie het sociale veiligheidsbeleid van de school onderzocht en op alle onderzochte indicatoren als voldoende beoordeeld.

Het veiligheidsbeleid van de school is voldoende gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten, indien deze zich voor zouden doen. De school beschikt over een recent onderzoek naar de sociale veiligheid van leerlingen en personeel. Het is systematiek om de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel minimaal tweemaal per jaar in beeld te brengen. Het recente onderzoek van afgelopen jaar gaf een positief beeld als het gaat om de veiligheidsbeleving van kinderen, ouders en leraren.

In de bezochte lessen heeft de inspectie gezien dat de leraren stimuleren dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in de verschillende samenwerkingsvormen die in de lessen gebruikt worden.

Didactisch handelen en afstemming

De afstemming op verschillen tussen leerlingen voor wat betreft aanbod, instructie, verwerking en onderwijstijd is van voldoende niveau.

De leraren van basisschool St. Willibrordus slagen er in het merendeel van de bezochte lessen in om de leerstof duidelijk uit te leggen en hun leerlingen actief te betrekken bij de lessen. Zij combineren de elementen van een effectieve instructie met activerende (coöperatieve) werkvormen en een soepele klassenorganisatie. Dit maakt dat de betrokkenheid en taakgerichtheid in de meeste lessen duidelijk aanwezig was.

Sinds de invoering van de 1-zorgroute (2009), leggen de leraren in groepsoverzichten en groepsplannen de onderwijsbehoeften van hun leerlingen vast, alsmede de wijze waarop zij hun didactisch handelen hierop aan willen sluiten. Op dit moment geldt dit voor de vakgebieden rekenen en wiskunde, spelling en lezen. Op basis van de ontwikkeling en voortgang van de leerlingen, beschrijven zij welke leerlingen een verlengde dan wel verkorte instructie nodig hebben. Ook leggen zij vast welke verwerkingsopdrachten door de verschillende subgroepen gemaakt moeten worden. Verder stemmen leraren af door tijdens de uitleg verschil in moeilijkheidsgraad aan te brengen in interactie met de leerlingen. Tijdens de geobserveerde lessen waren deze werkwijzen zichtbaar.

Differentiatie naar onderwijstijd vindt op verschillende manieren plaats. Zo is voor sommige leerlingen de oefentijd voor spelling uitgebreid. Deze uitbreiding is vastgelegd in het groepsplan. Op groeps- en/of schoolniveau is het uitbreiden (of beperken) van onderwijstijd eveneens een gebruikelijk middel om afstemming mee vorm te geven. Zo wordt gewerkt met gedifferentieerde weektaken op eigen tempo en aangepast aan de benodigde onderwijsbehoeften en er is schoolbreed extra tijd ingepland om het automatiseren bij rekenen te verbeteren. In de bouw wordt geëvalueerd of de gekozen werkwijze effectief is. Ook in het MT wordt besproken of de ingezette manieren om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingenpopulatie effectief zijn. Om deze reden is de afstemming in het geheel als voldoende beoordeeld. Binnen de ontwikkeling van de 1-zorgroute en de gegroeide focus van het team op het verhogen van opbrengsten, is de tijd rijp geworden om verschillende vormen van afstemming gezamenlijk verder te onderzoeken.

Begeleiding en zorg

De zorg en begeleiding is van voldoende niveau als het gaat om het systematisch volgen van leerlingen, het signaleren van zorgleerlingen, de planmatige uitvoering van de zorg en de evaluatie hiervan. Het volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling en de wijze van analyseren van hulpvragen zijn indicatoren die binnen de zorg en begeleiding op basisschool St. Willibrordus niet voldoende zijn.

Basisschool St. Willibrordus maakt gebruik van een samenhangend systeem van landelijk genormeerde instrumenten voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van haar leerlingen. Ook het gehanteerde kleuterregistratie en -observatiesysteem voldoet aan de gestelde eisen. Leraren analyseren hun methodegebonden toetsen en de toetsen van het leerlingvolgsysteem en gebruiken de gegevens voor de afstemming van het onderwijs in de groepsplannen. De intern begeleiders ondersteunen de leraren hierbij door middel van groepsbesprekingen en klassenbezoeken. Op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling worden leerlingen nog niet systematisch gevolgd. Om deze reden beoordeelt de inspectie Indicator 7.2 als onvoldoende. Overigens betekent dit niet dat leraren nu geen oog hebben voor het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen. Dit is namelijk wel degelijk het geval. In het nieuwe schooljaar zal tevens gestart worden met een instrument om door de hele school heen op een eenduidige wijze de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen te kunnen volgen. Nu vormt binnen de maandelijkse overlegmomenten de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen al wel een duidelijk aandachtspunt en waar nodig worden specifiek aanbod ingezet. Verder worden sociogrammen gebruikt.

Hoewel de leerlingen die zorg nodig hebben, gesignaleerd worden, wijst de inspectie de school er op dat de criteria van zorg verdere verfijning vragen. De kwaliteit van de zorg schiet tekort voor wat betreft de analyse en diagnose van de problematiek van de zorgleerlingen. Het betreft hier de leerlingen die extra zorg nodig hebben omdat zij achterblijven in hun ontwikkeling of laten zien dat zij eerder aangeleerde leerstof onvoldoende beheersen. Hierdoor is indicator 8.2 nog als onvoldoende gewaardeerd. De inspectie baseert haar oordeel op de wijze waarop de hulpvragen van leerlingen beschreven worden in de groepsplannen. In deze plannen is voor het merendeel van de zorgleerlingen de hulp vastgelegd. Echter, deze beschrijvingen bieden onvoldoende informatie over onderliggende oorzaken of mogelijke verklaringen voor de geconstateerde problemen bij een leerling waarvoor extra zorg noodzakelijk is. Doelstellingen en aanpak zijn vervolgens te algemeen geformuleerd en onvoldoende toegesneden op individuele problematieken van echte zorgleerlingen. Ook in een aantal individuele handelingsplannen en in de ontwikkelingsperspectieven moet een verdieping aangebracht worden in de analyse.

Voor de vakgebieden rekenen en wiskunde en technisch lezen herkennen de intern begeleiders deze tekortkoming. Zij geven aan niet altijd over de juiste 'tools' te beschikken om tot een duidelijke analyse en diagnose te komen.

Voor de leerlingen die extra zorg nodig hebben, is deze zorg gepland in de groepsplannen, en (voor een aantal leerlingen) in individuele handelingsplannen. De klassenorganisatie is zodanig ingericht dat de extra zorg in de klas geboden wordt. Daarnaast zijn er leerlingen die buiten de klas hulp krijgen. Van zowel de groepsplannen als de individuele plannen kan gezegd worden dat deze regelmatig geëvalueerd en bijgesteld worden.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg op basisschool St. Willibrordus heeft zich sinds het vorige bezoek in 2009 sterk ontwikkeld. Op alle onderzochte indicatoren voldoet dit aspect aan de normen die de Inspectie daaraan stelt.

De school hanteert een model voor zelfevaluatie om de eigen sterkten en zwakten op het gebied van het onderwijs en leren in beeld te brengen. Op basis van gegevensverzameling met instrumenten als bijvoorbeeld enquêtes, analyses van leeropbrengsten, populatiegegevens, klassenbezoeken, gesprekken met leraren en evaluaties uit bouw- en teamvergaderingen, komt het team tot de bepaling van haar verbeteronderwerpen.

De school laat hiermee zien dat zij op basis van zelfevaluaties van leerlingpopulatie, leerresultaten en onderwijsleerproces, logische keuzes maakt voor verbeteronderwerpen. Deze onderwerpen worden vastgelegd in de meerjarenplanning en in het jaarplan. De uitvoering krijgt zo vorm op planmatige wijze, in een cyclisch proces. Hierbij stimuleert de schoolleiding het eigenaarschap bij leraren door de schoolontwikkeling zo dicht mogelijk aan de basis, het onderwijsleerproces in de groepen, te leggen. Ondersteunend hierbij is de nieuwe managementstructuur waarbinnen drie bouwcoördinatoren de ontwikkelingen op bouwniveau planmatig aansturen, evalueren en borgen. Ook is een nieuwe overlegstructuur vastgesteld die het mogelijk maakt dat het gehele team actief betrokken blijft bij de schoolontwikkeling. Een voorbeeld van deze aanpak is de gezamenlijke bijeenkomst in het kader van opbrengstgericht werken, waarin het team de tussenopbrengsten op schoolniveau analyseert, nadat deze door de groepsleraren op het niveau van de leerling en groep geëvalueerd zijn. Uitkomsten en voornemens worden vastgelegd en op bouwniveau uitgevoerd.

De bouwcoördinatoren bewaken hierbij de afstemming tussen de verschillende bouwen. De borging hiervan alsmede de verantwoording aan belanghebbenden, zijn hierbij van voldoende niveau.

Om de nieuwe werkwijzen te borgen en de leraren de juiste individuele ondersteuning te kunnen bieden, is de schoolleiding zich verder aan het bekwamen in het uitvoeren van klassenconsultaties en coaching. In de gezamenlijke zorg voor kwaliteit is het team zo steeds meer groeiend naar een professionele teamcultuur.

Een aanscherping van de criteria bij de evaluatie van het onderwijsleerproces kan deze zelfevaluatie nog verder versterken.

Binnen de zorg voor kwaliteit van het onderwijs, geeft de school op een mooie manier aandacht aan de bevordering van actief burgerschap en sociale integratie. In de schooldocumenten beschrijft en verantwoordt de school haar visie op burgerschap en de invulling hiervan. Het aanbod wordt regelmatig getoetst aan deze visie. Ook besteedt de school duidelijk aandacht aan mogelijke risico's in de sociale context van de school als het gaat om ongewenste opvattingen houdingen en gedragingen van leerlingen. Vermeldenswaardig is hierbij de deelname aan het internationaliseringproject Comenius, dat 'nieuwe werelden opent' voor de leerlingen van basisschool St. Willibrordus en zo integratie en tolerantie in de samenleving bevordert.

3 CONCLUSIE

Kwaliteit

De inspectie concludeert dat de kwaliteit van het onderwijs op basisschool St. Willibrordus op de onderzochte onderdelen grotendeels op orde is. Uit het onderzoek is gebleken dat de school op die gebieden nauwelijks tekortkomingen kent. Om die reden wordt het reeds aan de school toegekende basisarrangement gehandhaafd. De bevindingen zullen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse, waarbij opnieuw de vraag aan de orde is of het toezichtarrangement eventueel moet worden aangepast.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

